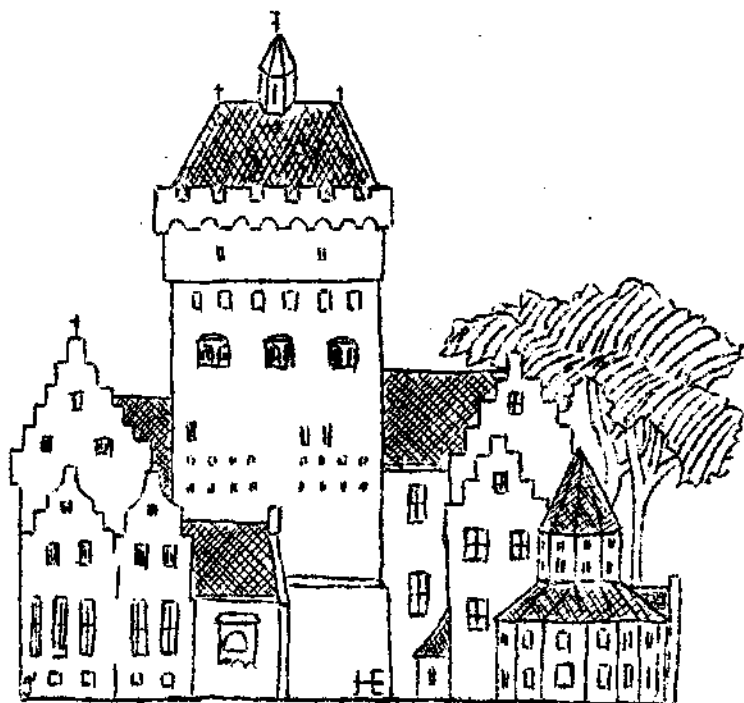

VALKHOF NIEUWS

VALKHOF VERENIGING

POSTBUS 1390 te NIJMEGEN.

GIRONR. 4.43.83.63

CONTRIBUTIE: f 20,— per jaar

INHOUD VAN DEZE TWEEDE UITGAVE IN 1981:

Van de redactie.....	81-15
Een woord van dank.....	81-16
Jaarverslag en exploitatierekoning over 1980.....	81-16
H.v.Brienen: "Een Ridder van de Furstendomsburgt".....	81-19
H.v.Brienen: Enkele uit duizenden.....	81-21
H.v.Brienen: Wie was de Heilige Nicolaas ?	81-23
Valkhof-folder.....	81-24
M.Dongelmans: Karolingers op het Valkhof.....	81-25
Boeken.....	81-27
Valkhof-lezing op 4 november '81.....	81-28

VAN DE REDACTIE

Dit tweede nummer van Valkhofnieuws in 1981 concentreert zich voornamelijk - in ernst en scherts - op de activiteiten van de Valkhofvereniging gedurende de afgelopen zomer. Dat hierbij met name de expositie in de Sint Nicolaaskapel veelvuldig ter sprake zal komen, spreekt vanzelf. Dankzij de voortarendheid en het enthousiasme van de mensen die werkzaam zijn in de tentoonstellingsgroep en niet te vergeten de inzet van de vrijwilligers, die het toezicht houden op zich genomen hebben, is het dit jaar weer gelukt om, voor de inmiddels al weer derde keer door middel van een expositie, als vereniging in de openbaarheid te treden. Aan deze jaarlijkse presentatie aan het publiek dankt de Valkhofvereniging in ruime mate haar bekendheid! de exposities stellen ons tevens in staat één van onze doelstellingen; "het kweken van belangstelling voor het Valkhof en zijn geschiedenis", in concrete werkelijkheid om te zetten.

Over doelstellingen gesproken! Het toeristisch aantrekkelijk maken van het Nijmeegse Valkhof (inmiddels opgenomen in de drukbezochte Waaldriehoek) komt binnen niet al te lange tijd weer een stapje verder door de plaatsing van gloednieuwe informatieborden op diverse punten in het park. Hopelijk is het mogelijk u in de volgende aflevering van "Valkhofnieuws" daar wat meer over te vertellen.

Naar het zich nu laat aanzien, zal dit nummer het voorlaatste zijn dat u in gestencilde vorm in de brievenbus vindt. Door naarstig speuren naar mogelijkheden, technisch en financieel, is het vrijwel zeker dat het "Valkhofnieuws" voortaan kan gaan verschijnen in offsetdruk, te beginnen in februari 1982. Daardoor zal het mogelijk worden het blad visueel aantrekkelijker te maken en een en ander te voorzien van foto's en reproducties. Tevens is het dan de bedoeling dat "Valkhofnieuws" niet meer onregelmatig, doch vier maal per jaar op gezette tijden zal verschijnen.

In dit nummer zult u niet alleen (soms amusante) verslagen, bevindingen en terugblikken vinden van de kapel-expositie; er wordt in deze aflevering ook aandacht geschonken aan: het jaarverslag over 1980, de Heilige Nicolaas, Karolingers op het Valkhof, het recente verschenen BROWENBOEK van P. Leupen & B. Thissen, de nieuwe Valkhof folder en de VALKHOFLEZING door M. J. M. Dongelmans op 4 november a.s. (Belvoir).

Redactieadres: Obrechtstraat 7 6523 AA Nijmegen.

Uiterlijke inleverdatum van copy voor het volgende nummer: 27 november.

EEN WOORD VAN DANK.

HET STEMT TOT GROTE TEVREDENHEID, DAT HET MOGELIJK IS GEBLEKEN DIT JAAR DE SINT NICOLAASKAPEL OP HET VALKHOF VAN MEI TOT SEPTEMBER BIJNA DAGELIJKS GEOPEND TE HOUDEN. ALLE PERSONEN, DIE DIE TIJDENS DEZE MAANDEN BELANGELOOS EEN DEEL VAN HUN VRIJE TIJD OPOFFERDEN TOT VERWEZENLIJKING VAN DIT DOEL, VERDIENEN DAAROM ONZE HARTELIJKE DANK ! ZIJ IMMERS HEBBEN HET MOGELIJK GEMAAKT, DAT MEER DAN 20.000 MENSEN DE GELEGENHEID KREGEN HET INTERIEUR VAN DE VALKHOFKAPEL TE BEKIJKEN. DAT DE VALKHOFVERENIGING EN HAAR STREVEN STEEDS MEER BEKENDHEID KRIJGEN, IS VOOR EEN DEEL ZEKER AAN HET WERK VAN DEZE VRIJWILLIGERS TE DANKEN !

JAARVERSLAG 1980

Met name van de kant van onze leden, die de jaarvergadering op 18 maart 1981 niet hebben bijgewoond, is ons verzocht om het Jaarverslag over 1980 alsnog op te nemen in Valkhofnieuws. Wij zullen dit nu in korte vorm doen en komen in het volgende nummer nog op de jaarvergadering terug. Wij volstaan thans met het door H.v.Brienen uitgesproken overzicht over 1980 en een overdruk van het op die vergadering uitgereikt financieel verslag.

In 1982 zullen de verslagen en financiële stukken zo spoedig mogelijk in het eerstvolgende nummer van Valkhofnieuws opgenomen worden.

In 1980 was de Valkhofkapel geopend van juli tot bijna eind augustus. De opstelling van de expositie was bijna gelijk aan die van 1979 en ook de informatie panelen in het park hebben het nog een jaar uitgehouden.

Hoogtepunt was zeker het Kerkepad. De voor drie dagen verzorgde muziek en bloemen vielen zo in de smaak dat wij dat het verdere seizoen hebben gehandhaafd.

Het gastenboek, dat in die dagen zijn intrde deed en waarvoor Theo Vorweu een keurig standaardje maakte, blijkt niet meer weg te denken bij de volgende tentoonstellingen. De informatie, die wij daaruit kunnen halen, is van groot belang voor ons verdere handelen.

Een enorme trekpleister bleef de maquette van dhr. Lamors. De maquette is bijna altijd het begin geweest van gesprekken en kontakten, die het toezicht houden nu juist zo interressant maken.

Naar eer en geweten zijn er in 1980 ruim 15000 bezoekers geteld. In november zijn wij bij een A.N.W.B. wandeldag nogmaals open geweest, waarbij nog eens bijna 800 mensen zijn geteld, zodat het totale aantal dicht bij de 16000 ligt. Deze cijfers bewijzen opnieuw hoeveel mogelijkheden op het Valkhof te verwezenlijken zouden zijn en daarom vragen wij ons wel eens af of wij de enigen zijn in de stad die dit zien.

Gezien de belangstelling gedurende de zomermaanden hadden wij ook voor de Kerstdagen enige activiteiten gepland. Hiervan hebben wij echter moeten afzien omdat de dure wind, vocht en nattigheid het ouderste gebouw van Nijmegen in die dagen tot een onherbergzaam oord maken. De fraaie kerstgroep, waarover wij

De fraaie kerstgroep van de gemeente, die vroeger een plaats had op de Stikke Hezelstraat en later op de kop van de Ganzeheuvel, en uitstekend geplaatst had kunnen worden in de Karolingische kapel, is helaas door vandalen zo grondig verwoest dat hetstel niet meer mogelijk was.....

Zolang echter de Karolingische kapel aan de westkant voor weer en wind open blijft, is het onmogelijk buiten de zomermaanden iets te organiseren. Onze werkgroep is na gesprekken met vakmensen uit de bouwwereld tot een volgende conclusie gekomen:

1.

Zolang vocht en snel wisselende temperaturen in de kapel vrij toegang hebben, zal het verval van dit historische bouwwerk in snel tempo voortgang vinden. De oude walmuur ten noorden van de Karolingische kapel, die bij de sloop van de burcht met opzet is blijven staan omdat anders de kapel niet behouden kon blijven, is wel zo slecht, dat de mogelijkheid bestaat dat bij hevige regenval de muur het niet meer houdt, in elkaar zakt en de kapel daardoor meesleurt.....

Wij zijn van mening dat hier op korte termijn wat moet gebeuren, alleen snel handelen kan het duizend jaar oude gebouw nog redden!

2.

Het verval van de kapel kan gestuit worden door een kleine aanbouw, zoals die ook in vroeger dagen heeft bestaan. Verwarmingsapparatuur, vochtigheidsregeling en andere broodnodige voorzieningen kunnen van hieruit geregeld worden, een trap naar de nu onbereikbare galerij kan verwezenlijkt worden en er ontstaat berg- en expositieruimte, zodat de kapel weer functioneel kan worden en representatief voor de stad.

3.

Wij zullen in een volgende expositie deze zaken naar voren brengen met bouwtekeningen en hopelijk een maquette van de kapel-met-aanbouw, waardoor een ieder van de bevindingen van de Valkhofvereniging en de mogelijkheden tot verbetering kennis kan nemen.

Wij hopen dat er spoedig bew. ging bij de gemeente komt en dat men niet wacht tot het telaar is, want anders krijgen we naast het VELORAMA en het WAALORAMA toch nog, maar ongewild, een VALKHOF-DRAMA.

Nijmegen, februari 1981,

Namens de tentoonstellingsgroep.

H.G.M. van Brienem.

VERGELIJKBARE EXPLOITATIEREKENING OVER 1980

	Rekening 1 9 7 9	Begroting 1 9 8 0	Rekening 1 9 8 0	Begroting 1 9 8 1
B A T E N :				
contributies	3260.--	5000.--	3880.--	5000.--
giften	215.--		500.--	
H.E.platen,extra verkoop	450.--	500.--	390.--	500.--
tentoonstelling en lezingen (1)	2559,62	3000.--	3201,40	3500.--
bank-en girorente	41,24		97,12	100.--
	<u>6525,86</u>	<u>8500.--</u>	<u>8068,52</u>	<u>9100.--</u>
	=====	=====	=====	=====
L A S T E N :				
portokosten	475,90	900.--	734,80	900.--
papier,stencyls,enveloppen	464,50	1500.--	1021,36	1100.--
adresseer-en kantoormateriaal			195,13	100.--
oprichtingskosten en kamer v.Kooph.	80,55		305,35	
tentoonstellingskosten (2)	1746,95	1700.--	1948,27	2500.--
H.E.platen		400.--		
vergaderingen en contacten		100.--		
	<u>2767,90</u>	<u>4600.--</u>	<u>4204,91</u>	<u>4600.--</u>
	<u>3757,96</u>	<u>3900.--</u>	<u>3863,61</u>	<u>4500.--</u>
	=====	=====	=====	=====
B A T I G S A L D O				
	<u>6525,86</u>	<u>8500.--</u>	<u>8068,52</u>	<u>9100.--</u>
	=====	=====	=====	=====

B A L A N S P E R 3 1 D E C E M B E R 1 9 8 0

A k t i v a :		P a s s i v a :	
kas	f. 192,55		
bondsspaarbank	- 4309,78	te betalen H.E.kalenders	f. 227,50
postgiro	- 173,74		
	<u>f.4676,07</u>		
postzegels	f. 35.--	K a p i t a a l	f.3757,96
papier,stencyls,	- 225.--	Batig Saldo	- 3863,61
adresseermat.	- 50.--		<u>f.7621,57</u>
VH kaarten 1890x	- 1890.--		
MD Oranjeb.47x	- 423.--		
	<u>f.2623.--</u>		
VHplaten en kalenders	f.3875.--		
nà verkoop bet.	- 3325.--		
	<u>f. 550.--</u>		
	<u>f.7849,07</u>		<u>f.7849,07</u>
	=====		=====

(1) specificatie bij 1980: H.E.platen en kalenders f. 852,50
M.D.Oranjeboekjes - 510,50
V.H.kaarten,extra giften - 1838,40
f. 3201,40
=====

(2) In tentoonstellingskosten 1980 zijn o.m.opgenomen,maquette-tafel,
bloemen,kaarsen,spots,palen,sloten,geldcassette,repres.gravures,
lezenaar,hardboardplaten,fotokosten e.d.
In begroting 1981 zijn kosten opgenomen voor o.m.klank-lichtspel bij
de maquette tijdens de tentoonstellingsdagen.

+ + + + + EEN RIDDER VAN DE "FURSTENDOMSBURGT". + + + + + + + + + + + + + + + + +

Zaterdag 9 mei 1981 werd de Karolingische kapel weer voor het publiek opengesteld. Hoe het weer zich hield, behoeft hier niet vermeld te worden, want het is voor de Valkhofvereniging al lang traditie, dat de zon schijnt op die dag ! Maar toch werd het dit jaar iets bijzonders.....de Waaldriehoek werd een feit !

In de af-gelopen maanden was er een "samen-reclame-maken" tot stand gekomen tussen Velorama, Waalorama en de Valkhofvereniging. Dit nu was er oorzaak van, dat op zaterdag 9 mei 's morgens om 11 uur het Valkhof werd betreden door Zijne Keizerlijke Hoogheid Karolus van Aken met zijn gevolg, Piet Hein met zijn gevolg en enkele charmante Velo-girls op historische rijwielen.

De opmerkingen van Zijne Majesteit Karel over de toestand van het paleis werden niet voor de pees gezegd! Zijn volledige toespraak vindt u afgedrukt na deze rapportage.

Loco-burgemeester A.H.Hubers had lovende woorden aan het adres van de Valkhofvereniging. Het nieuw ontdekken van culturele waarden uit het verleden, waar de vereniging zich voor in spant, zal zeker veel nieuwgierigen uit de stad, maar ook uit de andere regio's gaan trekken! Hij prees het getoonde initiatief om te proberen met eigen middelen een onderneming gestalte te geven.

Nadat Karel de Grote hem uit dank voor de fraaie woorden tot Ridder van de Furstendomsburgt benoemde, werden door vier kleine pages oorkonden aangedragen. Want naast de heer Hubers kreeg ook de voorzitter van de Valkhofvereniging, de heer J.Nooy, een oorkonde en een benoeming : als bewaarder van de nog aanwezige burchtrestanten. Hij kreeg bij het overhandigen van de gouden sluitel van de keizer nog de vermaning mee: "Geef niets uit handen, want van de gemeente krijg je zelden iets terug !"

Een koor en orkest met de schitterende naam " Leugenstert " bracht daarna een volkomen middeleeuwse sfeer in de kapel. Dat was werkelijk een belevenis !

Op de tentoonstelling trok de geheel vernieuwde maquette terecht alle aandacht. Henk Lamers heeft eer van zijn werk, temeer nu er een eenvoudig klank- en lichtspel aan toegevoegd is.

Tot slot nog een mededeling: Het be-stuur heeft op advies van de werkgroepen besloten het "Riderschap van de Furstendomsbugt", eerst als grap bedoeld, nu serious en definitief, ieder jaar uit te reiken en daar een groots gebeuren van te maken. U hoort daar binnenkort meer over.

TGESPRAAK VAN ZYNE KEIZERLYKE HOOGHEID CAROLUS MAGNUS, op 9 mei 1981

ONDERDANEN, VAN HOOG TOT LAAG !!!

Toen wij gisteren op uitnodiging van de Valkhofvereniging uit Aken waren vertrokken om de tocht naar het oude NUMAGA te ondernemen, zijn ons onderweg enkele merkwaardige gebeurtenissen overkomen ! Terwijl wij met het schip dat de prachtige naam KEIZERSTAD draagt, via de Moezel de rijn opvoeren, werden wij gevolgd door een boot; een nogal onderkomen boot moet ik zeggen, waarvan de schipper ons door een toeter voortdurend toeriep:" U gaat de verkeerde kant uit, in Noyon moet u wezen, in Noyon moet u zijn !" Zijn boot, die weinig diepgang had, moet echter lek geweest zijn, want toen wij de stad van Gorissen passeerden, was hij reeds gezonken.

LIEVE ONDERDANEN !

Als ik zo eens om mij heen kijk, dan vraag ik mij ongerust af : wat hebben jullie met mijn paleis gedaan? Waar, nu de schamele resten van een muziektent staan, stond eens mijn keizerlijke sponde ! Nu wil wel toegeven dat mijn slaapkamer niet geheel en al zonder muziek is geweest : mijn vrouw en ik hadden tenslotte vele kinderen ! Maar wie geeft u het recht om in plaats van mijn twijfelaar nu zo'n bouwval te koesteren ??

(Zich nu tot de loco-burgemeester richtend): Ik sta mij toch de hele tijd af te vragen, U komt mij toch zo bekend voor!.... Ja, nu weet ik het.Wij hadden inder-tijd een man aan het hof,die de geldzaken voor ons regelde..... ook hij had altijd een tekort op de begroting ! In zijn vrije tijd pleegde op het slotplein wel eens een liedeken aan zijn lippen te ontsnappen.Die waren vaak kostelijk om aan te horen.Ik was altijd wat jaloers op die man met zo'n mooie stem.U lijkt wel een beetje op hem !

Hoe dan ook, ik, Carolus Magnus, ben vast van plan om deze plaats, die mij al-tijd zo dierbaar was, nieuw leven in te blazen ! Het is toch een schande,dat, terwijl uw benedenstad bruist van de bouwactiviteiten, hier, op mijn Valkhof, niets van de grond kan komen ! Als iemand van U mij het telefoonnummer van Wilma kan geven,dan zal ik zelf wel even bellen !

Kijken wij terug in de tijd. Toen ik lang geleden mijn paleis hier voor de laat-ste keer verliet en al een eind in de richting van Aken was, vroeg mijn schild-knaap aan mijn rechterzijde, voor u links;"Mijn Keizer, hebt u voor u weg ging, de sleutel van de voordeur wel op het haakje gehangen?" Helaas, u weet het: Koning, Keizer,Admiraal : menselijk zijn we allemaal.....

Maar.....beste onderdanen,

deze vergeetachtigheid is in uw aller voordeel.Ik zal deze nalatigheid nu goed maken. Ik heb n.l. deze sleutel meegebracht en zal die straks de hoofd-bestuurder van het Valkhof in handen geven.

Hiermede bekrachtig ik dan tevens het Raadsbesluit van uw stadsbestuurders, waardoor de Valkhofvereniging benoemd wordt tot feitelijk gebruiker van de nog resterende delen van mijn paleis.

Er is wel niet veel van over, heer Nooy, maar u kent ongetwijfeld het gezegde: een gegeven paard moet men niet in de bek kijken ! Ik kan echter wel begrijpen dat u als tandarts hiermede wel enige moeite zult hebben ! Als Keizer mag ik dan zeggen, dat uw vereniging toch veel heeft losgeslagen in Numaga.

Ambtenaren,die vroeger niet eens in St.Nicolaas geloofden, laat staan wisten waar zijn kapel stond, kunnen nu ineens niet meer slapen als de sleutel orvan niet onder hun hoofdkussen ligt !

Heer Nooy, ik geef dus de sleutel in uw handen; wees er voorzichtig mee,het is een gouden sleutel.....bij ons was alles van goud ! Houdt hem uit handen van de ambtenaren, want weet,wel dat je zelden iets van de gemeente terug krijgt !

Verder heb ik besloten,

Verder heb ik besloten, en nu richt ik mijn keizerlijk gelaat in het bijzonder tot de heer Hubers, om in u uw talloze ambtenaren te eren, gezien hun nalatende ijver, waarmede zij proberen de aandacht op het Valkhof te richten, door u als stadsbestuurder te benoemen tot Ridder van de Furstendomsburgt.

Mag ik u nu verzoeken naar voren te komen om geknield de Ridderslag in ontvangst te nemen.....

Hierbij benoem ik de heer Hubers, wonende in het Rijkgebied van de Palts te Numaga tot Ridder van de Furstendomsburgt.....met alle rechten en voordelen daaraan verbonden.

Tevens geef ik u het recht om op de plaats waar eens Cladius Civilis stond to knarsetanden, des morgens en des avonds tussen zeven en acht uur uw zoetgevooidse stam te laten horen over de uiterwaarden.....

Aldus gegeven te Numaga, voor de zoveelste keer, maar nu in de meimaand 1981.

Mag ik nu de heer Nooy voor mij zien, u hoeft niet te knielen.

Hierbij benoem ik de heer Nooy tot feitelijk beheerder van mijn palts en verleen hem tevens het recht om twee maal per jaar vrije jacht te maken op "De la Haye", o pardon, op de Hei.....

===== ERKELE UIT DUJZERDEN =====

HERINNERINGEN AAN HET SUCCESVOLLE TENTONSTELLINGSSEIZOEN: ZOMER 1981

In dit najaar is buiten de karolingische kapel de temperatuur geleidelijk aan het dalen; de winter staat voor de poort. Letterlijk en figuurlijk. Het laatste stukje 's Furstendomsburcht gaat weer een barre tijd tegemoet. Vocht en koude maken straks deze unieke kapel weer tot een onherbergzaam oord. Opnieuw zal de bouwkundige staat een verslechtering ondergaan !

Een architect uit Zwitserland zei, toen hij in augustus wat in de kapel rond keek: " Heeft man dan nooit hier een deur ingezet ? Het is dus altijd open. Onbegrijpelijk dat men dit onvervangbare gebouw eenvoudig laat aftakelen !"

Aan de toezichthouders worden vaak de meest uiteenlopende vragen gesteld, o.a.:

- "Die ladder, mijnheer, was die er vroeger ook ? Nee ? Hoe kwamen ze dan boven ?"

- "Mijnheer, waarom maken ze hier er geen terrasje bij ?"

- "De Heilige Nicolaas, is dat dezelfde als Sinterklaas ?"

- "Delahaye zegt voor de T.V. dat Karel de Grote hier nooit is geweest; kan de Valkhofvereniging ook geen zendtijd krijgen ?"

Wat dacht u overigens van de onderstaande gebeurtenissen ?

Twee dames verlaten na de bezichtiging van de kapel babbelend de ruimte.

Een van hen plaatst de volgende opmerking:

--"Als de muren er vroeger allemaal zo vies hebben uitgezien als hierbinnen, is het geen wonder, dat ze die burcht hebben afgebroken !"

Sommige ouders geven ook zelf uitleg: Een moeder komt nogal runoerig binnen met twee kinderen. Er ontspint zich het volgende gesprek:

--"Mamma, wat is dit hier ?"

--"Een kapel."

--"Wat is een kapel ?"

--"Daar gingen de mensen vroeger in bidden."

--"Waarom deden ze dat ?"

--"Omdat ze dom waren."

--"Zijn ze dat dan nu niet meer ?"

--"Kom, we gaan naar buiten, 't is mo hier te muf, kom !"

Enkele dagen later het andere uiterste: Twee volwassenen met een kind maken bij het voormalige altaar een kruistoken en bidden even.

Een vrouw komt de poort in, ze kijkt naar binnen en zegt tegen haar man die achter haar loopt: "Gert, zet je pet af, doe je sigaret uit en hou je fatsoen."

Een klein meisje, in lieve onschuld na een rondleiding, : "Ik heb altijd gedacht dat Barbarossa een hondenaam was: de setter van de buurman heet ook zo....."

Tijdens de zomerfeesten verbazen twee Amerikaanse negers zich over de leeftijd van de kapel. Strijkend langs de tufsteen zegt één van hen: "Is this really thousand years old ? Geeee....that's even older than Methusalem ! "

Wat gaat er om in het hoofd van iemand die in het gastenboek schrijft: "Dit is een mooi hol voor een disco-avond....". Een ander: "allomaal leugens en schijnheilig gedoe, weg uit dit rothok.". Tijdens de zomerfeesten weer een ander: "Dank dat ik hier tot rust kon komen en naar de muziek mócht luisteren."

Nu het verdorde blad weer naar binnen waait, krijgt één schrijver in ons gastenboek weer gelijk: "Jammer dat de overheid zo weinig geïnteresseerd blijft....." Misschien kan een bezoek aan de St. Nicolaaskapel wat inspiratie geven aan hen die de maatregelen kunnen en moeten treffen en misschien kan aldus de toekomst van dit gebouw nog veilig gesteld worden.....

Hein van Brienen:

+++++ WIE WAS DE HEILIGE NICOLAAS ? ? ? +++++
(vóór 300 - 342/343/345/351)

Vraag eens aan een willekeurige voorbijganger in de stad waar de St.Nicolaaskapel te vinden is. In negen van de tien gevallen zal hij u het antwoord schuldig blijven ! Slechts weinigen leggen verband met het Valkhof. Toch was het hoofdaltaar van het bijna duizend jaar oude bouwwerk - mogelijk van het begin af aan - toegewijd aan de Heilige Nicolaas.(1).

Wie was nu eigenlijk deze 'goed heilig man' wiens feestdag op 6 december of meer nog de avond er aan voorafgaande, het middelpunt van een nationaal folkloristisch gebeuren is ?

Hij werd geboren in Patara, gelegen in Zuid-Turkije, in de vierde eeuw onderdeel van het Romeinse Rijk. Zijn ouders behoorden tot de bezittende klasse en stamden uit een aanzienlijk geslacht. Nog vóór Nicolaas de volwassen leeftijd had bereikt, werd hij wees en kwam hij in het bezit van de grote nalatenschap van zijn vader. Uit de jongen groeide een sociaal bewogen man, die de noden van zijn tijd begrijpt en als het moet op de bres staat om elk onrecht en iedere uitbuiting te bestrijden.

Nicolaas voelde zich aangetrokken tot het priesterschap. Van zijn voornemen om zich na zijn wijding in de bergen terug te trekken om als kluisenaar zijn leven te wijden aan meditatie en contemplatie komt evenwel niet veel. Zijn mede-christenen verzoeken hem met nadruk de leiding op zich te nemen van een nieuw kloostercomplex.

Vanaf dit moment wordt het helpen van mensen in nood zijn levensdoel. Hij trekt zich het lot van de zwaksten in de maatschappij ten zeerste aan. Als hij - overigens tegens zijn wens - tot bisschop van Myra benoemd wordt, is hij bij het volk door zijn goede werken allang tot een legendarische persoonlijkheid geworden.

Een man die zijn christelijke principes zo consequent in de praktijk bracht, moest vroeg of laat wel in conflict komen met de anti-christelijke keizer Diocletianus (284-305). Deze liet dan ook de voor hem lastige bisschop van Myra gevangen zetten. Keizer Constantijn de Grote (324-337) gaf aan Nicolaas echter zijn vrijheid weer terug. In 325 woonde de inmiddels in bredere kring bekend geworden bisschop het Concilie van Nicea bij.

Evenmin als er zekerheid bestaat over de geboortedatum van de heilige Nicolaas, is het precies bekend wanneer hij gestorven is. Zijn overlijden vond plaats tussen 342 en 351.

De grote persoonlijkheid van de Heilige Nicolaas en het respect dat hij bij rijk zowel als arm genoot, maakt hem tot één van de belangrijkste bisschoppen van zijn tijd, en al tijdens zijn leven werd hij door zijn gelovigen als een heilige vereerd.

Nadat de paus hem heilig heeft verklaard en zijn stoffelijk overschot van Myra naar Bari in Italië is overgebracht, dringt zijn roem ook door ten noorden van de Alpen.

Aan het Byzantijnse hof werd Nicolaas echter reeds lang vóór de overbrenging van zijn stoffelijke resten naar Italië in 1087 vereerd. Juist in deze Oostromeinse verering ligt wellicht de oorzaak van het feit dat reeds rond 1030 een Nicolaaskapel te Nijmegen wordt gebouwd. Immers, sedert het huwelijk tussen de westerse keizer Otto II en de Byzantijnse Theophano in 972 waren o.a. de culturele banden tussen de beide keizerrijken nauwer aangehaald. In de recente Valkhofpublicatie (1980) schrijft Hans van Agt:

"Onder invloed van Ludger (prediker) kan de verering al vroeg
"hier en daar aan de Nederrijn geïntroduceerd zijn, maar belang-
"rijker lijkt de invloed van een nieuwe stimulans, die na het
"huwelijk van Otto II met Theophanu (972) van Byzantium uitging.
(2)

noten: (1) J.J.F.W. van Agt, "De sint-Nicolaaskapel op het Valkhof",
in: Het Valkhof te Nijmegen, Nijmegen, 1980, 57.

(2) Ibidem.

VALKHOF FOLDER

SINDS KORT BESTAAT ER EEN VALKHOF FOLDER, VERZORGD DOOR DE VALKHOFVERENIGING. IN DEZE FOLDER, DIE BLYKENS UITLATINGEN VAN BEZOEKERS IN DE ST. NICOLAASKAPEL IN EEN BEHOEFT VOORZIET, WORDEN OP OVERZICHTELYKE EN BEKNOPT WYZE DOOR M. DONGELMANS DE VOORNAAMSTE FEITEN UIT DE RYKE HISTORIE VAN HET VALKHOF VERTELD.

TEVENS WORDT ER AANDACHT GESCHONKEN AAN DE DOELSTELLINGEN EN HET STREVEN VAN DE VALKHOFVERENIGING.

DE FRAAI GEILLUSTREERDE FOLDER, MET AFBEELDINGEN VAN DE BURCHT DOOR HENDRIK HOOGERS, MET TEKENINGEN VAN BEIDE KAPELLEN VAN HEIN VAN BRIENNEN, MET EEN REPRODUCTIE VAN DE TWEDE BINNENPLAATS VAN HUBERT ESTOUGIE, BEVAT OOK AANWYZINGEN VOOR MENSEN DIE ZICH MET HET HISTORISCHE VALKHOF WILLEN GAAN BEZIG HOUDEN.

HET BESTUUR HEEFT 25.000 EXEMPLAREN VAN DEZE FOLDER LATEN DRUKKEN.

KAROLINGERS OP HET VALKHOF

Als allereerste inleiding op een reeks korte en handzame biografieën van keizers en koningen die op het Valkhof verblijf hielden, is in deze aflevering van Valkhofnieuws een vereenvoudigde geslachtslijst van het Karolingische Huis opgenomen, waarin telgen die de palts van Nijmegen bezochten, onderstreept zijn.

De in de volgende nummers nog te verschijnen genealogische tabellen zullen gewijd zijn aan de Ottonen, aan de Saliërs en aan de Hohenstaufen (to 1250).

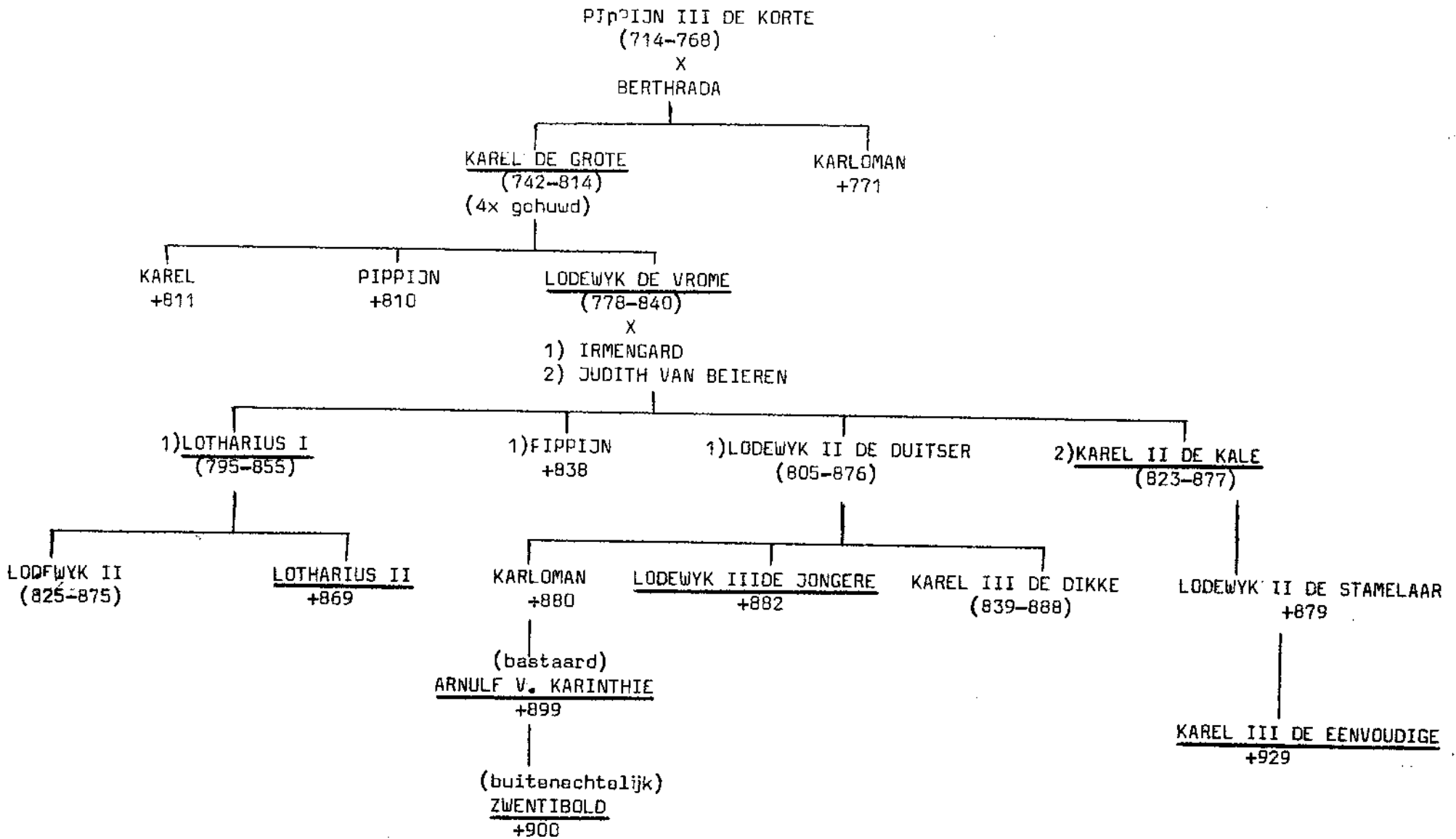
Het voornemen bestaat om tijdens de zomermaanden van 1982 aan de hand van dan beschikbare biografische materiaal in de St.Nicolaaskapel een expositie over deze "burcht-bezoekers/bewoners" in te richten.

P.Leupen en B.Thissen hebben in een zeer recente publicatie de vermeldingen van Nijmegen in de bronnen nog eens kritisch bekeken. De hieronder vermelde vorstelijke bezoeken aan de Nijmeegse palts en hun jaartallen zijn aan dit BRONNENBOEK (zie de rubriek: Boeken) ontleend. Voor een nadere beschrijving van de verblijven kan de geïnteresseerde lezer eveneens daar terecht.

(M.Dongelmans)

- KAREL DE GROTE (742-814): 768 Koning van de Franken
800 Keizer van het Frankische Rijk
in Nijmegen: 777, 804, 806, 808.
- LODEWYK DE VROME (778-840): 814 Keizer
in Nijmegen: 815, 817, 821, 825, 827, 830, 837, 838.
- LOTHARIUS I (795-855): 840 Keizer
in Nijmegen: 846
- LOTHARIUS II (825-869): 855 Koning van Lotharingen
in Nijmegen: 856
- KAREL II DE KALE (823-877): 843 Koning van het West-Frankische Rijk
875 Keizer
in Nijmegen: 870
- LODEWYK III DE JONGERE (864-882): 876 Koning van Saksen
in Nijmegen: 880/881
- ARNULF VAN KARINTHIE (+899): 887 Koning van het Oost-Frankische Rijk
894 Koning van Italië
896 Keizer
in Nijmegen: 891
- ZWENTIBOLD (+ 900): 895 Koning van Lotharingen
in Nijmegen: 896
- KAREL III DE EENVOUDIGE (879-929): 893 Koning van het West-Frankische Rijk
in Nijmegen: 898, 912.

BEKNOPTTE STAMBOOM DER KAROLINGERS. (van 714 tot 929)

B O E K E N

Aan de lange reeks publicaties over Nijmegen is dit jaar een belangrijk boekwerkje toegevoegd, namelijk: het BRONNENBOEK VAN NYMEGEN (eerste eeuw na Chr. - 1247) van de hand van P.Leupen en B.Thissen. In deze door Thoben offset Nijmegen verzorgde uitgave treft men een inventarisatie aan van, voor het merendeel gedrukte, bronnen over Nijmegen, chronologisch gerangschikt. Bijna alle aangehaalde oorkonden, annalen etc. zijn van een Nederlandse vertaling voorzien. Het geheel heeft het karakter van een praktisch naslagwerk gekregen.

Voor een goed begrip: het is géén "Geschiedenis van Nijmegen vóór de verpanding". In het BRONNENBOEK worden - de naam zegt het al - slechts 'bronnen' opgevoerd, die de basis voor nader onderzoek kunnen vormen. De auteurs schrijven hierover het volgende:

"Voor iedere geïnteresseerde in de historie
"van het vroeg-middeleeuwse Nijmegen is deze
"lijst een aanvulling op Gorissens werk (de in
"1956 verschenen Stede-atlas van F.Gorissen, red.)
"en tevens een overzicht van de huidige kennis
"op dit terrein." (bronnenboek, pag.8)

Een belangstellende in de keizerlijke en koninklijke verblijven op het Valkhof kan bijvoorbeeld door middel van dit boek heel eenvoudig nagaan, hoe vaak Karel de Grote en zijn opvolgers in het palacium publicum vertoefd hebben. Tot aan het verschijnen van deze tiende Nijmeegse Studie was dit slechts mogelijk door raadpleging van het inmiddels verouderde manuscript Weve, dat o.a. op het Gemeentearchief ter inzage ligt.

Het sober geïllustreerde BRONNENBOEK VAN NYMEGEN is in feite een op enkele punten gewijzigde handzame heruitgave van de bijlage I uit de Valkhofcatalogus van 1980 (pp.126-138). De bijlage II uit dit boekwerk: "Lijst van burggraven en richters, ± 1165-1795" is,

"nog eens gecontroleerd en.....op sommige
"plaatsen verbeterd " (bronnenboek, pag.58)

eveneens opnieuw opgenomen. Deze lijst werd samengesteld door dr.A.J.Maris, E.Peters en M.Dongolmans.

P.Leupen & B.Thissen : BRONNENBOEK VAN NIJMEGEN.

(eerste eeuw na Chr. - 1247)

Nijmeegse Studiën, deel X

Verkrijgbaar bij het Gemeentearchief Nijmegen, Marienburg 95, tel:23.51.10

— V A L K H O F V E R E N I G I N G N Y M E G E N —

Hooggeacht nieuw lid!

Welkom in onze Valkhofhouding!

Wij zijn verheugd dat ook u zich met reeds vele anderen heeft willen scharen in onze gelederen, onze Valkhofvereniging, die de belangen van het Valkhof te Nijmegen wil behartigen.

Daarom in het kort onze doelstellingen:

1. Het in brede kring belangstelling kweken voor het Valkhof en zijn geschiedenis in de meest ruime zin.
2. Het ijveren voor het touristisch bekend maken- en aantrekkelijk maken van het Valkhof, op verantwoorde wijze.
3. Het bestuderen van de mogelijkheden van gehele of gedeeltelijke opbouw van de burcht c.a.

Dat het Valkhof leeft onder de bevolking getuigt wel van het feit dat wij dit jaar, d.w.z. in de maanden juni, juli en augustus, ruim 15.000 (volwassen) bezoekers hebben kunnen begroeten in de Karolingische Kapel. Daar is de Kerkopadroute van de NCRV slechts ten dele debet aan.

U ontvangt hierbij de uitgave van VALKHOFNIEUWS en bovendien zult u nog ontvangen de fraaie tekening van de kunstenaar Hubert Estourgie, die hij gemaakt heeft van de Valkhofburcht, waarbij wij hopen dat deze prent een mooie plaats krijgt in uw gasten, zodat uw gasten hierin mogelijk een aanleiding zien om 66k lid te worden van onze vereniging.

Indien u zelf, omtrent het Valkhof in ruime zin, suggesties heeft, aardige wetenswaardigheden kent, iets aan anderen wilt laten weten, of gewoon vragen heeft: het VALKHOFNIEUWS staat er open voor!

Tot slot de materiele kant van de zaak: de contributie.

Indien nog niet voldaan, dan verzoeken wij u vriendelijk dit alsnog over te willen maken.

Het bedrag is f 20,— per kalenderjaar. (65+ en 21- : f 10,—)

Ons (post)-gironummer is: 4.43.83.63

Ons (Bondsspaar)-banknummer is: 93.40.66.280

beide ten name van: Valkhofvereniging te Nijmegen. (postbus 1390)